

**7. ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΛΑΞΕΥΤΩΝ ΘΑΛΑΜΟΕΙΔΩΝ ΤΑΦΩΝ
ΕΝ ΓΟΥΡΖΟΥΜΙΣΗ ΑΡΧΑΙΑΣ ΑΧΑΪΑΣ**

Συνεχίζοντες καὶ κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1932 τὴν ἔρευναν τῶν λαξευτῶν θαλαμοειδῶν τάφων τῶν περὶ τὴν Γουρζούμισαν νεκροταφείων ἡρευνήσαμεν οὐ μόνον τὸ καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος περὶ τὸ αὐτόθι κεφαλόβρυσον νεκροταφείον, ἀλλὰ καὶ ἔτερα δύο περὶ τὴν Γουρζούμισαν κείμενα καὶ εἰς ἀντιθέτους διευθύνσεις, ἵκανῶς ἀπεχούσας ἀλλήλων.

Καὶ πρῶτον ἔξηντλήσαμεν τὴν ἔρευναν τοῦ περὶ τὸ κεφαλόβρυσον νεκροταφείου καταστραφέντος, ὃς πέρουσιν εἴπομεν (ΠΑΕ. 1931 σ. 71), τελείως ὑπὸ τῆς ὑπὲρ αὐτὸν ἀφθόνου πηγῆς ὕδατος, ἥτις σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου ἀλλάξασα διεύθυνσιν διηλθεν ὑπεράνω τοῦ νεκροταφείου καὶ κατέφαγε τὸν μαλακὸν καὶ εὔθρυπτον βράχον, καταστρέψασα δλοσχερῶς πληθὺν τοιούτων τάφων καὶ φανερώσασα τοὺς ὑπολειφθέντας καὶ ὡς ἐκ τούτου συληθέντας τάφους.

Τοιούτους εὗρομεν καὶ κατὰ τὸ θέρος τοῦτο πολλοὺς καὶ ἀρκούντως καλῶς διατηρουμένους, ἀλλ’ οὐδὲν ἀπολύτως περιέχοντας.

"Ἐνεκα τούτου ἔστρεψα τὴν προσοχήν μου εἰς τὴν ἡμίσειαν ὧδαν τῆς Γουρζούμισης ἀπέχουσαν θέσιν Κουτρέϊκα παρὰ τὸν ποταμὸν τῆς περιφερείας, ἐν τῇ δοποίᾳ ἔξετείνετο ἵκανῶς μέγα νεκροταφείον λαξευτῶν τάφων, ἀπάντων καταστραφέντων διὰ τῆς καταπτώσεως τῶν βράχων, προελθούσης ἐκ τοῦ ὑπὸ αὐτὸν διερχομένου χειμάρρου, ὅστις κατέφαγε τὰ ὑπὸ τοὺς βράχους γῆνα στρώματα καὶ προεκάλεσεν τὴν κατάπτωσιν.

"Ἡ ἔρευνα αὐτόθι ὑπῆρξεν ἐντελῶς ἀνεπιτελέσματος, διότι οἱ ὑπολειφθέντες τάφοι καὶ ὑπὸ ἐμοῦ ἔρευνηθέντες οὐδὲν ἀπολύτως περιεῖχον, διότι εἶχον συληθῆ κατὰ καιρούς, δσάκις ἥρχοντο εἰς φῶς διὰ τῆς καταπτώσεως τῶν βράχων ὑπὸ τῶν διαβαινόντων ἐκεῖθεν βοσκῶν καὶ χωρικῶν.

Ἐντυχέστερος ὑπῆρξα εἰς τὴν ἔρευναν ἐτέρας θέσεως κειμένης τρία τέταρτα τῆς ὧδας πρὸ τοῦ χωρίου Γουρζούμισης καὶ ἀριστερὰ τῷ πορευομένῳ εἰς αὐτήν, παρὰ τὸ ἐκκλησίδιον τοῦ ἄγίου Ἰωάννου, ὅπερ ὑπάρχει καὶ πηγὴ ἀρίστου ὕδατος, καὶ ἐκτεινομένης εἰς τοὺς ἀγροὺς τοῦ κατοίκου κ. Νάσου Ἡ. Πολυδωροπούλου, πολὺ προθύμως δεχθέντος τὴν ἐν τοῖς ἀγροῖς αὐτοῦ ἔρευναν.

Τὰ ἀποτελέσματα αὐτόθι ὑπῆρξαν λίαν ἵκανοποιητικό, διότι παρὰ τὴν πληθὺν ὁσαύτως κατεστραμμένων καὶ καταβεβυθισμένων τάφων εὑρούντων καὶ ἕνα δλως ἀνέπαφον καὶ ἀβύθιστον, ἐξ οὐ ἔξήγαγον τὰ κάτωθι εὑρήματα.

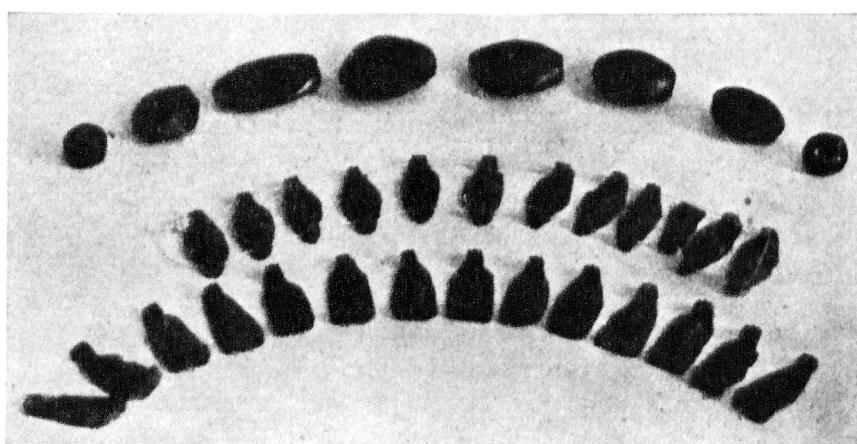
1) Ἰκανὰ ἀγγεῖα τῶν συνήθων τύπων μὲ γεωμετρικὴν διακόσμησιν, τὸ πλεῖστον ἀκέραια, τὰ δοποῖα κωμισθέντα εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν συλλογὴν

Πατρῶν ἐκαθαρίσθησαν καὶ ἐφωτογραφήθησαν, (τυφλόστομα ἀμφορεῖδια, δίωτα λεβήτια κ. λ.) (*εἰκ. 1.*).

2) Χάνδρας ἐκ κυανῆς ὑαλώδους μάζης διαφόρων σχημάτων, διατρήτους καὶ εἰς τὸ ἄνω καὶ εἰς τὸ κάτω μέρος αὐτῶν, ὥστε νὰ διέρχεται διὰ τῶν ὅπῶν

Εἰκ. 1. Αγγεῖα ἐξ ἀγίου Ιωάννου Γουρζουμίσης (ἀνασκαφαὶ θέρους 1932).

Εἰκ. 2. Χάνδραι κυαναὶ ἐξ ἀγίου Ιωάννου Γουρζουμίσης ἐξ ὑαλώδους μάζης καὶ κάτω χάνδραι ἐξ ἀχάτου διάτρητοι.

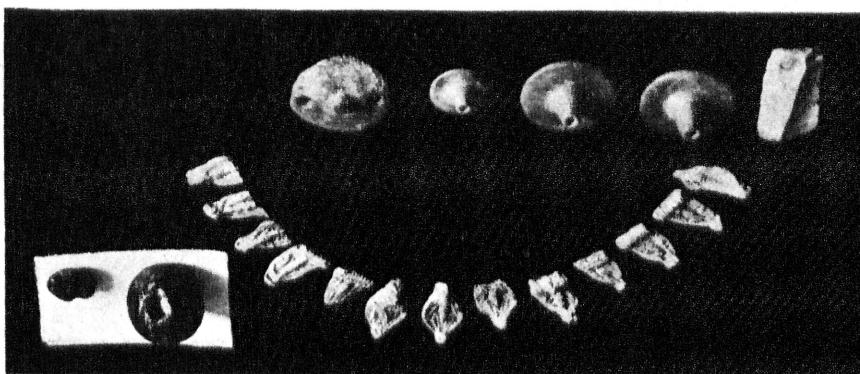
αὐτῶν τὸ συνέχον αὐτὰς νῆμα, ὕνα χρησιμοποιοῦνται ὡς περιδέραια (*εἰκ. 2.*).

3) Χάνδρας μικρὰς καὶ μεγάλας ἐξ ἀχάτου διατρήτους (*εἰκ. 2.*).

4) Κομβία ἐκ στεατίτου τρία, ἐν δοτέεινον μὲ δύο ὅπας, μίαν λεπίδα ἐκ πυρίτου λίθου (*εἰκ. 3 κάτω*).

5) Ἰκανὰς χάνδρας ἔξ ήλεκτρου, λίαν εὐθρύπτου λόγῳ τῆς λεπτότητος αὐτῶν, μὲ ποικιλίαν σχημάτων (εἰκ. 3).

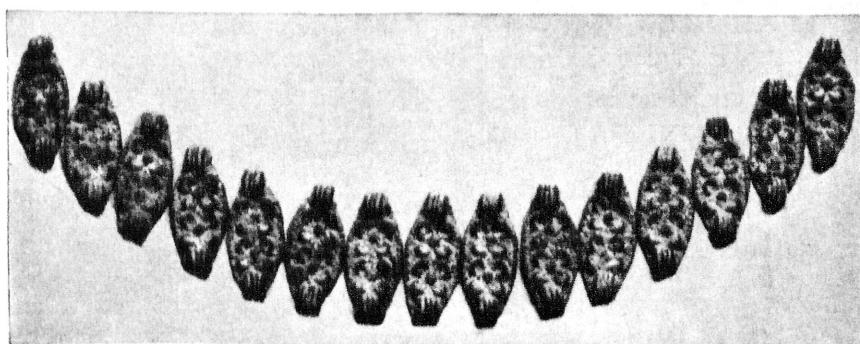
Ἡ εὑρεσίς τῶν ἔξ ήλεκτρου χανδρῶν εἶναι τι ἐντελῶς νέον εἰς τὰς ἀνασκαφὰς τῶν Μυκηναϊκῶν νεκροταφείων τῆς ἀρχαίας Ἀχαΐας καὶ ἔχει τὴν

Εἰκ. 3. Χάνδραι ἔξ ήλεκτρου ἄνω καὶ κομβία ἐκ στεατίτον καὶ ἐν ὁστέοντον κάτω.

σπουδαιότητα, ὅτι καθορίζει μετὰ βεβαιότητος τὴν ἔξωθεν εἰσαγωγὴν αὐτῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ δὴ ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅπου κατειργάζοντο τὸν ἡλεκτρὸν (βλ. Σοφ. Ἀντιγ. 1037).

Τοιαῦτα περιδέραια ἐκ χανδρῶν ἔξ ὑαλώδους κυανῆς μάζης εὔρον μέχρι

Εἰκ. 4. Περιδέραιον ἐκ χανδρῶν κυανῆς ὑαλώδους μάζης μετ' ἀνθυλλίων^τ (Λόπεσι).

τοῦδε μόνον εἰς τὸ πρῶτον Μυκηναϊκὸν νεκροταφεῖον τῆς ἀρχαίας Ἀχαΐας τὸ ὅποῖον ἀνέσκαψα πρὸ δέκα ἑτῶν εἰς τὸ χωρίον Λόπεσι τοῦ δήμου Φαρῶν καὶ τὰ δυοῖα δημοσιεύω σήμερον ἐκ τῆς ἀφορμῆς τῆς εὐρέσεως ὅμοιων εἰς τὰ νεκροταφεῖα τῆς Γουρζουμίσης.

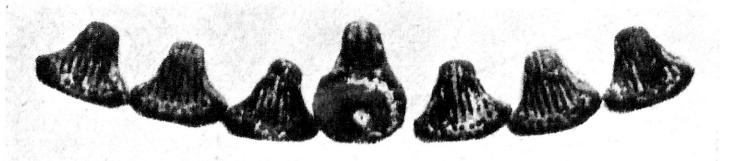
Ταῦτα ἀποτελοῦνται ἐκ χανδρῶν ἀμφοτέρων διατρήτων καὶ μὲ ποικιλίαν κοσμημάτων.

Ωραιότατον περιδέραιον εἶναι τὸ ἀποτελούμενον ἐκ χανδρῶν μὲ τετράφυλλα ἀγροτικὰ ἀνθύλλια (*εἰκ. 4*).

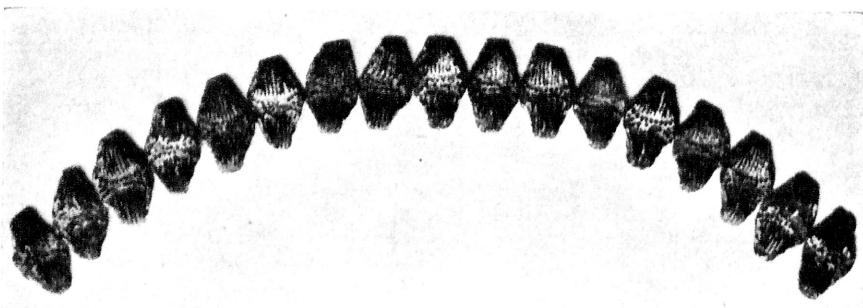
Τὰ πλεῖστα ὅμως τῶν κοσμημάτων εἶναι ἐκ τοῦ βασιλείου τῆς θαλάσσης καὶ δὴ τῶν ὁστράκων αὐτῆς.

Χάνδραι μὲ σχῆμα ἀπλοῦ κελύφους θαλασσίου ζφου (*εἰκ. 5*).

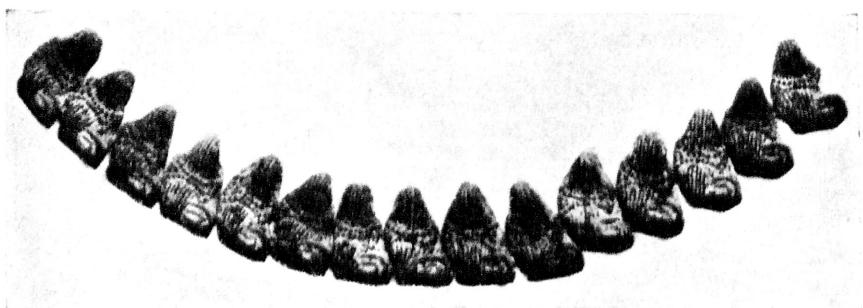
Χάνδραι μὲ διπλᾶ συνηνωμένα κελύφη (*εἰκ. 6*).

Εἰκ. 5. Χάνδραι μὲ σχῆμα κελύφους θαλασσίου ζφου (Λόπεσι).

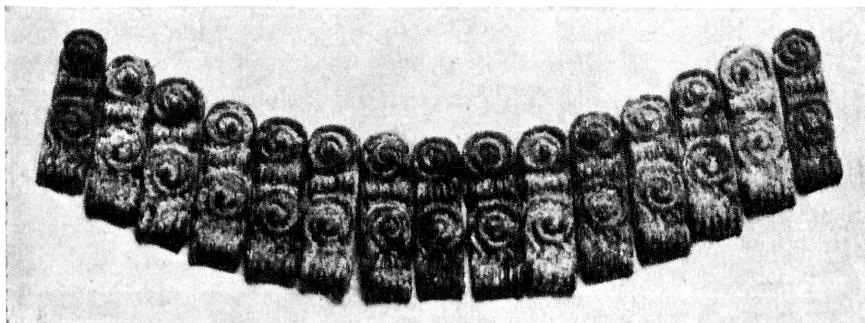
Εἰκ. 6. Χάνδραι μὲ διπλᾶ κελύφη θαλασσίων ζφων (Λόπεσι).

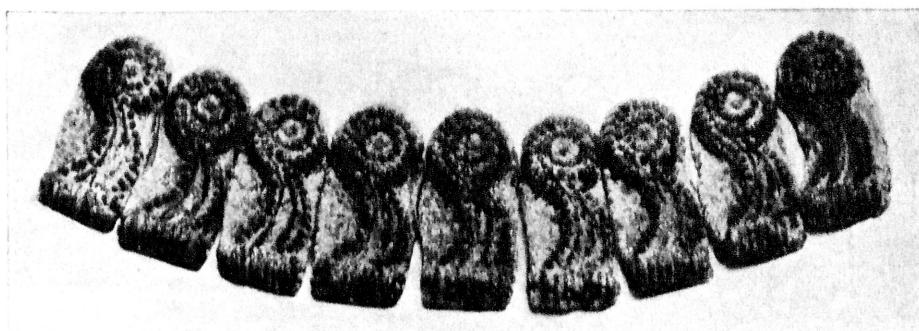
Εἰκ. 7. Χάνδραι μὲ διπλᾶ κελύφη θαλασσίου ζφου, τὸ ὅποιον ἔξερχεται ἐκ τοῦ κάτω κελύφους (Λόπεσι).

Χάνδραι μὲ διπλᾶ κελύφη θαλασσίου ζώου, ἀλλ' ἐκ τοῦ κάτω κελύφους ἔξερχεται τὸ ζῷον (*εἰκ. 7*).

Χάνδραι μὲ ἑλικοειδῆ κοσμήματα, ἐσχηματοποιημένα θαλάσσια ζῷα διπλᾶ (*εἰκ. 8*) καὶ ἀπλᾶ, εἰς τὰ δύοια κάλλιον διοβλέπομεν τοὺς πλοκάμους τῶν θαλασσίων ζώων (*εἰκ. 9*).

Εἰκ. 8. Χάνδραι μὲ ἑλικοειδῆ κοσμήματα διπλᾶ (Λόπεσι).

Εἰκ. 9. Χάνδραι μὲ ἑλικοειδῆ κοσμήματα, μὲ σχηματοποιηθέντας τοὺς πλοκάμους θαλασσίων ζώων (Λόπεσι).

Πλὴν ὅμως τῆς περὶ τὴν Γουρζούμισαν ἐρεύνης τῶν Μυκηναϊκῶν νεκροταφείων, ἡρευνήσαμεν καὶ τὸ παρὰ τὸ χωρίον Μέντζενα καὶ εἰς κτῆμα τοῦ κ. Δημητρίου Μπιθέλη νεκροταφεῖον, τὸ δύοιον καὶ αὐτὸς λίαν κατεστραμμένον ἀπέδωκε μόνον εἰς ἡμᾶς τέσσαρα ἀγγεῖα συνήθη ἐξ ἐνὸς τῶν κατεστραμμένων καὶ σεσυλημένων τάφων.